

KOMENTÁŘ K ZÁKLADNÍM VÝSLEDKŮM SLDB 2011 V OLOMOUCKÉM KRAJI

Definitivní výsledky Sčítání lidu, domů a bytů 2011 jsou poprvé zpracovány podle místa obvyklého bydliště sčítaných osob. Při porovnávání s předchozími sčítáními je nutno mít na zřeteli, že údaje tedy nejsou plně srovnatelné.

Místo **obvyklého pobytu** je místo, kde osoba obvykle tráví období svého každodenního odpočinku (bez ohledu na dočasnou nepřítomnost z důvodu rekreace, návštěv, pracovních cest, pobytu ve zdravotnickém zařízení apod.) a kde je členem konkrétní domácnosti. Toto místo uvedly sčítané osoby na sčítacím formuláři; vyhodnocovány ale byly i další informace o faktickém bydlišti před rokem, údaje o místě trvalého pobytu (v případě cizinců přechodného pobytu, dlouhodobého pobytu, nebo povoleného pobytu azylanta) a místě sečení.

Výsledky několika předchozích sčítání (SLDB 1961 až 2001) byly zpracovány podle **místa trvalého pobytu**, tedy podle pobytu úředně hlášeného, a to bez ohledu na to, kde osoba skutečně bydlela nebo kde byla sečtena.

OBYVATELSTVO

K rozhodnému okamžiku **26. 3. 2011 mělo obvyklý pobyt v Olomouckém kraji celkem 628 427 obyvatel**. Počtem obvykle bydlicího obyvatelstva se Olomoucký kraj řadí v ČR na 6. pozici za Středočeským krajem, Hlavním městem Prahou, Moravskoslezským, Jihomoravským a Ústeckým krajem. Z celkového počtu obvykle bydlicího obyvatelstva bylo 51,4 % žen a 48,6 % mužů. K uvedenému datu sčítání mělo v Olomouckém kraji celkem **623 513 obyvatel**, tedy 99,2 %, **evidovaný trvalý pobyt** v informačním systému evidence obyvatel a přes 4 tis. (tj. 0,6 %) bylo cizinců s dlouhodobým pobytem. Nejvíce obyvatel podle místa obvyklého pobytu žije v okrese Olomouc, a to přes 230 tis., což představuje téměř 37 % obyvatel kraje. Počet obyvatel v krajské metropoli Olomouci zaujímá v okrese 44 % a počtem 101 tis. obvykle žijícího obyvatelstva zaujímá 16,1 % obyvatel kraje, tedy více než v celém okrese Jeseník a téměř jako v okrese Prostějov. Druhým největším okresem v kraji co do počtu obyvatel je okres Přerov se 130 tis. obyvateli, následuje okres Šumperk se 121 tis. obyvateli. Na čtvrtém místě v počtu obvykle bydlicího obyvatelstva je okres Prostějov se 107 tis. a v okrese Jeseník žije 38,7 tis. obyvatel. Nejvíce obyvatel v kraji (18,5 %) sídlí v obcích od 20 do 50 tis., následuje krajská metropole s podílem 16,1 % a nad 16 % obyvatel je soustředěno v obcích od 1 tis. do 2 tis. obyvatel. Nejlidnatějšími obcemi v kraji jsou okresní města Olomouc (101 tis. obyv.), následuje město Prostějov (44,9 tis.), Přerov (44,4 tis.) a Šumperk (26,7 tis.). Za nimi v pořadí jsou města Hranice s 18,4 tis., Zábřeh s 14 tis. a Šternberk s 13,6 tis. obyvatel. Okresní město Jeseník s 11,5 tis. obyvatel se řadí v kraji až na 9. místo. Naopak nejmenšími obcemi co do počtu obyvatel jsou v Olomouckém kraji obec Šléglov s 29 obyvateli, Janoušov se 49 a Mutkov s 51 obyvateli. V kraji má do 100 obyvatel celkem 9 obcí.

Podíl „**rodáků**“, tj. podíl osob, jejichž bydliště v době narození bylo ve stejné obci, v jaké měli k datu sčítání obvyklý pobyt, představuje v Olomouckém kraji 48,2 %. Tím se kraj v tomto ukazateli zařadil mezi devět krajů, kde byl podíl rodáků nižší než 50 %. Z jednotlivých okresů v kraji byl nejmenší podíl rodáků na Jesenícku a Šumpersku. Nad 50 % rodáků bylo v době sčítání zjištěno pouze v okrese Přerov. Stabilní obyvatelstvo, které se od narození méně stěhuje a většina z nich zůstává v místě svého narození, najdeme v obcích regionální působnosti Konicka, Přerovska, Litovelska, Zábřežska a Hranicka. Pokud hodnotíme podíl rodáků podle velikostních skupin obcí, pak zaznamenáváme vyšší podíly ve větších obcích, zatímco v malých obcích je migrace obyvatel větší a tím i podíl rodáků je menší.

Olomoucký kraj patří v republice ke krajům, kde je podíl **cizinců** na celkovém obyvatelstvu kraje (bez ohledu na druh pobytu) jeden z nejnižších a při dosažení 1,4 % je nižší podíl jen v Kraji Vysočina a ve Zlínském kraji. Z celkového počtu cizinců v celé ČR (422 tis.) jich v Olomouckém kraji žilo ke dni sčítání 8,9 tis., což představovalo 2,1 % a nižší podíly měly jen dva výše uvedené kraje. Nejvíce cizinců je soustředěno v Hl. městě Praze (38,6 %) a ve Středočeském kraji (13,1 %). Územní rozložení cizinců žijících v kraji je nerovnoměrné a odpovídá celorepublikovým tendencím. Ve správním obvodu ORP Olomouc se při posledním sčítání sečetlo přes 3,6 tis. cizinců a podíl na bydlicím obyvatelstvu činil 2,2 %. Ve správním obvodu Jesenícka byl podíl cizinců 1,5 % a na Prostějovsku a Přerovsku 1,4 %. Nad jedno procento cizinců bylo ještě ve správním obvodě ORP Šumperk. V ostatních se podíl pohyboval od 0,7 do 0,9 %. Se snižujícím se počtem obyvatel v obcích

kraje je nižší i podíl cizinců v těchto obcích. Podle státního občanství žije v Olomouckém kraji nejvíce Slováků (0,4 %), potom Ukrajinců (0,3 %) a Vietnamců (0,2 %). Struktura je poněkud odlišná od struktury v celé ČR, kde největší podíl cizinců tvoří občané Ukrajiny (1,1 %), pak teprve následují Slováci (0,8 %) a Vietnamci (0,5 %).

Věková struktura obyvatel v Olomouckém kraji je velmi podobná věkové struktuře za celou ČR. Počty osob v produktivním věku (15-64 let) dosahují v Olomouckém kraji přes 69 % obyvatelstva. Osob v postproduktivním věku (65 a více let) bylo k poslednímu sčítání přes 16 %, zatímco děti do 15 let necelých 14,4 %. Velká diference je také mezi regiony uvnitř Olomouckého kraje. Nejstarší složka obyvatelstva nad 65 let v rámci věkové struktury obyvatelstva dosahuje nejvyšších podílů na Přerovsku. V okrese Přerov překračuje index stáří (poměr počtu osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 0 – 14 let) hodnotu 119, ve správním obvodu ORP Přerov převyšuje 128 a v samotném městě Přerově 136. Druhým okresem v Olomouckém kraji, který má vysoký index stáří je Prostějov (116), následuje okres Šumperk (110). Nižší hodnoty jsou v okrese Olomouc (109), i když v samotné Olomouci přesahuje 121. Nejnižší index stáří je v okrese Jeseník, ale i tady připadá na 100 dětí do 14 let 106 osob ve věku nad 65 let. V Olomouckém kraji je v 218 obcích, tj. více než polovině, převyšující dětská složka obyvatel, a to především v obcích od 1 tis. do 5 tis. obyvatel. V 10 obcích (2,5 %) je poměr dětské složky a seniorů vyrovnán, ale naopak ve 13 obcích (3,2 %) kraje je index stáří nad 200. To znamená, že na 100 dětí je 200 a více seniorů nad 65 let. Vůbec nejvýhodnější je situace v Hlušovicích na Olomoucku, kde na 100 dětí do 14 let je pouhých 31 osob 65 letých a starších. Tato obec má v kraji také nejdynamičtější výstavbu rodinných domů.

Obecně platí, že v populaci obyvatel **převládají počty žen nad muži**. V Olomouckém kraji je žen více o 5,7 % a pro srovnání v celé ČR o 4,2 %. V malých obcích do 1 tis. obyvatel je tento poměr často opačný. V Olomouckém kraji je výrazná převaha mužů nad ženami ve velikostní skupině obcí od 500 do 999 obyvatel (téměř o 400), což je ovlivněno zejména dvěma sídly, a to Mírovem, kde je mužská věznice, a Víceměřicemi, kde je Domov pro muže se zdravotním postižením. Z celkové ženské populace v kraji je nejvyšší podíl žen vdaných (42 %), téměř 35 % žen je svobodných, necelých 11 % žen je rozvedených. Něco málo přes 12 % je ovdovělých žen. Podíl ženatých mužů z celkového počtu obvykle bydlících v Olomouckém kraji je 44,1 %, o něco vyšší je podíl mužů svobodných, který přesahuje 44,4 %. Podíl ovdovělých mužů 2,5 % je téměř 5 krát nižší než žen, vzhledem k jejich nižší naději dožití. Nejvyšší podíly svobodných mužů i žen jsou v obcích od 500 do 999 obyvatel a v rámci kraje jsou nejvyšší podíly svobodných mužů na Jesenicku, zatímco svobodných žen je nejvíce na Olomoucku. Nejvyšší podíly ženatých a vdaných jsou na Konicku, stejně jako nejvyšší podíly ovdovělých žen i mužů, naopak nejnižší podíly jsou zde rozvedených, a to platí opět pro obojí pohlaví. Rozvedených mužů i žen je procentuálně nejvíce zastoupených na Jesenicku.

Ve **vzdělanostní struktuře obyvatelstva** Olomouckého kraje bylo absolutně (191 tis.) i relativně (35,4 %) nejvíce obyvatel starších 15 let se středním vzděláním, včetně vyučených, bez maturity. Téměř třetina obyvatel dosáhla úplného středního vzdělání s maturitou, nástavbového nebo vyššího odborného vzdělání a 11,4 % obyvatel mělo vzdělání vysokoškolské. Podíl vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva v kraji byl o 1,1 procentního bodu nižší než podíl za ČR. Osob se základním nebo neukončeným vzděláním bylo v kraji necelých 18,4 % a 0,5 % bylo osob bez vzdělání. Nejvyšší podíly osob se základním vzděláním nebo bez vzdělání jsou na Jesenicku, kde je také zaznamenána nejvyšší nezaměstnanost v kraji. Vyšší podíly vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva jsou na Olomoucku, Přerovsku a Prostějovsku. V těchto regionech jsou lokalizované vysoké školy a je zde i více pracovních možností s vyšším kvalifikačním zařazením.

Z celkového počtu obyvatel kraje bylo ke dni sčítání necelých 304 tis. lidí **ekonomicky aktivních**, což představovalo něco málo přes 48 % populace kraje, a z nich bylo téměř 12 % nezaměstnaných. Největší podíl z 268 tis. zaměstnaných bylo zaměstnanců, a to 79,9 %, podnikatelů bez zaměstnanců bylo 11,6 % a podnikatelů se zaměstnanci 3,3 %. Pracujících důchodců z celkového počtu zaměstnaných bylo 3,8 % a 2,1 % bylo žen na mateřské dovolené. Nejvíce zaměstnaných (27,5 %) pracovalo v průmyslu. Ve stavebnictví pracovalo 7,3 % zaměstnanců a pracující v zemědělství tvořili necelých 3,4 %. Zaměstnaných ve velkoobchodě a maloobchodě včetně oprav a údržby motorových vozidel bylo 10 %. V odvětví ubytování, stravování a pohostinství bylo zaměstnáno v kraji 7,3 tis. zaměstnanců, což bylo 2,7 % z celkového počtu zaměstnaných. Z 300 tis. ekonomicky neaktivních obyvatel kraje zauímají nejvyšší podíl nepracující důchodci (48,9 %) a dalších 30,8 % tvoří žáci, studenti a učni. U téměř 3,8 % obyvatel kraje však ekonomická aktivita zjištěna nebyla.

Otázka **národnosti** byla při sčítání dobrovolná a záleželo na každém jednotlivci, jakou národnost si podle vlastního cítění do formulářů vyplní, eventuálně nevyplní. V Olomouckém kraji, podobně jako v celé ČR, čtvrtina obyvatel, tj. 155 tis. osob, využila možnosti na otázku neodpovídat. Z celkového

počtu obyvatel kraje uvedlo necelých 474 tis. národnost a z nich se 96 % hlásilo k jedné národnosti a 4 % uvedla národnost dvojitou. K nejčetnější české národnosti se přihlásilo 58 % z celkové populace Olomouckého kraje a k moravské národnosti 12 % obyvatel. Moravská národnost byla nejvíce zastoupena na Konicku (17 %) a Zábřežsku (16,5 %). Naopak v oblasti Jesenicka uvedlo moravskou národnost necelá 4 % respondentů. Dvojitou národnost českou a moravskou uvedlo dalších 2,4 % obvykle bydlicího obyvatelstva. Slovenskou národnost deklarovalo přes 7 tis. obyvatel, tj. 1,2 %. Co do četnosti pak následovala národnost ukrajinská (0,15 %), německá (0,14 %) a vietnamská (0,09 %). K romské národnosti se přihlásilo v kraji celkem 363 obyvatel, tj. 0,06 %, dalších 793 obyvatel uvedlo dvojitou národnost, kde jedna národnost byla romská, což představovalo 0,13 % z celkového počtu obyvatelstva kraje.

Další dobrovolnou otázkou při sčítání byla **náboženská víra**, na kterou obyvatelstvo ještě ve větší míře využilo možnosti neodpovídat. V kraji neodpovědělo na tuto otázku téměř 276 tis. osob, tj. 43,9 %. Dalších 202 tis. (32 %) uvedlo, že jsou bez náboženské víry. K některé z církví se přihlásilo 104 tis. obyvatel (16,6 %). Z těch lidí, kteří uvedli, že jsou věřící, byl nejvyšší podíl (81,4 %) osob hlásících se k římskokatolické církvi, 2,9 % lidí se hlásilo k církvi československé husitské a 1,9 % k Českobratrské církvi evangelické. Podíl věřících je vyšší v menších obcích, ale projevují se i velké regionální rozdíly. V Olomouckém kraji bylo nejvíce věřících mezi obyvateli Konicka (35,3 %), Hranicka (31,0 %) a Zábřežska (28,3 %). Věřící v těchto regionech uváděli příslušnost k Církvi římskokatolické z 83 až 90 procent. Nejméně věřících bylo na Jesenicku (18,6 %) a Šternbersku (19,2 %).

DOMY

Podle definitivních výsledků SLDB 2011 se na území Olomouckého kraje nacházelo **137,3 tis. domů**, což bylo 6,4 % z celorepublikového domovního fondu. Jestliže podle rozlohy je Olomoucký kraj osmý největší v České republice, velikost domovního fondu se zařadil na šestou pozici za kraj Středočeský, Jihomoravský, Moravskoslezský, Jihočeský a Zlínský. Hustota zástavby, vyjádřená podílem domů na plošný kilometr, byla nejvyšší v Hl. m. Praze (201 domů/km²), naopak nejnižší v kraji Karlovarském (14 domů/km²). Olomoucký kraj se v tomto ohledu zařadil na deváté místo (26 domů/km²). Nej hustší zástavbu v kraji vykázaly správní obvody ORP Prostějov (42 domů/km²) a Přerov (40 domů/km²), nejméně hustá zástavba náležela správním obvodům ORP Šternberk (16 domů/km²) a Jeseník (12 domů/km²).

Z celkového počtu domů v Olomouckém kraji bylo 118,9 tis. domů obydlených. **Celková obydlenost** domovního fondu tímto dosáhla 86,6 % a byla v mezikrajském srovnání pátá nejvyšší. V rámci kraje nejvyšší obydlenost náležela správnímu obvodu ORP Olomouc (91,3 %), naopak nejnižší obydlenost správnímu obvodu ORP Konice (69,9 %). Z pohledu velikosti jednotlivých obcí platilo, že se zvětšující se velikostní kategorií obcí roste obydlenost domovního fondu. Zatímco vysoká obydlenost v SO ORP Olomouc úzce souvisí s vysokou obydleností v krajském městě Olomouci (93,4 %), nízká obydlenost v SO ORP Konice koresponduje se zde rozšířenými rekreačními oblastmi. Z celkového počtu obydlených domů v kraji připadalo 88,4 % na domy rodinné a 10,1 % na domy bytové. Nejvyšší podíl rodinných domů byl zjištěn ve správních obvodech ORP Konice (95,8 %) a Litovel (93,2 %). Obecně platí, že s rostoucí velikostí obcí klesá zastoupení rodinných domů. Zatímco v nejmenších obcích do 199 obyvatel bylo v průměru 97,5 % domů rodinných a 1,5 % domů bytových, v krajském sídle bylo ve struktuře domovního fondu zachyceno 68,9 % domů rodinných a 28,3 % domů bytových. Na území krajského města byla situována necelá čtvrtina všech bytových domů Olomouckého kraje.

V jednom obydleném domě mělo svůj obvyklý pobyt v průměru 5,2 osob. Jejich počet byl nižší než celorepublikový průměr (5,7 osob), což bylo dáno poměrem rodinných a bytových domů ve struktuře domovního fondu. V jednom rodinném domě na území Olomouckého kraje obvykle pobývalo 3,3 osob. Jejich počet byl v různých částech kraje vyrovnaný. Nejnižší hodnoty vykázal SO ORP Konice (3,0 osob), nejvyšší hodnoty bylo dosaženo v SO ORP Hranice, Olomouc, Šumperk, Uničov a Zábřeh (3,4 osob).

Ve vlastnictví fyzických osob bylo v Olomouckém kraji evidováno 101,3 tis. obydlených domů, tj. 85,2 % domovního fondu. V rámci kraje nejvyšší zastoupení této formy vlastnictví vykázaly správní obvody ORP Konice, Litovel a Lipník nad Bečvou. Jedná se o území s vysokým podílem rodinných domů, pro které je tato forma vlastnictví typická. V podílovém spoluvlastnictví vlastníků bytových jednotek bylo sečteno 9,1 tis. obydlených domů, tj. 7,7 % domovního fondu. Nejvyšší hodnoty vykázaly správní obvody ORP Šumperk, Olomouc a Šternberk, které jsou charakteristické vysokým

podílem bytových domů. Tato forma vlastnictví byla zjišťována vůbec poprvé. Ve vlastnictví obce nebo státu bylo 2,8 tis. obydlených domů (tj. 2,3 %), ve vlastnictví bytových družstev 1,5 tis. obydlených domů (tj. 1,2 %).

Stáří domovního fondu v Olomouckém kraji nevybočuje z celorepublikového standardu. Průměrné stáří rodinných domů představovalo 49,9 let (v ČR 49,3 let), u bytových domů 52,1 let (v ČR 52,4 let). Nejstarší fond rodinných domů byl zjištěn v nejmenších obcích kraje do 199 obyvatel (52,8 let). Nejstarší fond bytových domů příslušel krajskému městu Olomouci (55,7 let). Původní zástavbu reprezentovalo v kraji 16,3 tis. obydlených domů s obdobím výstavby před rokem 1920. Tento počet odpovídal 13,7 % domovního fondu. Od roku 2001 bylo nově vystavěno, resp. zásadně zrekonstruováno 13,0 tis. obydlených domů, tj. 11,0 % domovního fondu v kraji. V porovnání s celorepublikovým podílem 12,2 % se jednalo o hodnotu podprůměrnou. Nejintenzivněji zasáhla nová výstavba správní obvod ORP Olomouc, ve kterém podíl obydlených domů s obdobím výstavby nebo rekonstrukce v letech 2001 – 2011 dosáhl 14,8 %. Na opačném pólu se umístily správní obvody ORP Jeseník (7,4 %) a Konice (6,6 %).

Většina obydlených domů v Olomouckém kraji je jednobytová s jedním nebo dvěma nadzemními podlažími. To souvisí s převahou rodinných domů v rámci domovního fondu. S jedním bytem bylo sečteno 83,0 tis. domů (tj. 69,8 %), s 12 a více byty celkem 3,8 tis. domů (tj. 3,2 %). Zjištěný počet obydlených domů s více než čtyřmi nadzemními podlažími činil 3,2 tis. (tj. 2,7 %). Přes 71,7 % těchto domů bylo situováno ve čtyřech největších městech Olomouckého kraje. V Šumperku, Prostějově a Přerově činil podíl obydlených domů s více než čtyřmi nadzemními podlažími 9,4 %, v Olomouci 11,5 %. Z pohledu materiálové charakteristiky nosných zdí bylo zjištěno, že 88,9 % obydlených domů je zděných z kamene, pálených a nepálených cihel nebo tvárníc a 3,6 % je montovaných ze stěnových panelů. Podíl panelových domů ve městech s 20 – 50 tis. obyvateli činil 11,1 %, v krajském městě 9,1 %.

Technická vybavenost obydlených domů Olomouckého kraje převyšovala celorepublikový průměr. Na veřejnou kanalizační síť bylo připojeno 62,1 % domů, na vodovodní řad 92,6 % domů a na plyn z veřejné sítě 69,2 % domů. Zatímco v případě napojení na obecní vodovod neexistují v kraji významné územní rozdíly, u kanalizace a plynovodu jsou rozdíly značné. Nejvyšší podíl obydlených domů připojených na kanalizační síť byl zaznamenán ve správních obvodech ORP Olomouc (77,1 %), Uničov (70,9 %) a Přerov (70,6 %). Naopak méně než polovina obydlených domů byla připojena ve správních obvodech ORP Konice (8,4 %), Mohelnice (42,7 %) a Litovel (43,4 %). Značná územní rozmanitost se týkala i úrovně plynofikace domovního fondu. Ve správních obvodech ORP Prostějov (79,8 %) a Olomouc (79,2 %) byla nejvyšší, ve správních obvodech ORP Šumperk (49,8 %) a Zábřeh (47,2 %) nejnižší. Dominantní postavení si udržel ústřední způsob vytápění, kterého využívaly čtyři z pěti obydlených domů v kraji.

Na základě definitivních výsledků SLDB 2011 bylo v Olomouckém kraji zjištěno 18,4 tis. **neobydlených domů**. V jejich struktuře převažovaly rodinné domy (96,6 %) nad bytovými (1,0 %). Zvýšené zastoupení neobydlených bytových domů se týkalo především měst Šumperk, Prostějov a Přerov (3,2 %) a krajského města Olomouce (4,1 %). Mezi nejčastější zjištěné důvody neobydlenosti domovního fondu patřilo využití pro rekreační účely (31,8 %), nevyhovující technický stav (9,7 %) nebo přestavba domu (6,8 %). Obecně platí, že s rostoucí velikostí obcí klesá podíl neobydlených domů. Současně klesá i podíl neobydlených domů sloužících k rekreaci. Zatímco v malých obcích do 199 obyvatel činil podíl neobydlených domů z důvodu rekreace 45,8 %, v krajském sídle pouze 5,6 %. Z pohledu územního náleže nejvyšší podíl správním obvodům ORP Konice (60,6 %), Šumperk (44,6 %) a Jeseník (41,2 %), tedy oblastem se zvýšeným rekreačním významem. Neobydlenost z důvodu nevyhovujícího technického stavu byla zvýšená zejména ve městech s 5 – 20 tis. obyvateli. V rámci kraje nejvyšší podíl příslušel správním obvodům ORP Hranice (17,3 %), Přerov (13,7 %) a Uničov (13,2 %). Ve všech neobydlených domech bylo situováno 19,9 tis. bytů.

BYTY

Podle definitivních výsledků SLDB 2011 bylo v Olomouckém kraji **279,3 tis. bytů**. Z tohoto počtu bylo 243,6 tis. bytů obydleno. **Celková obydlenost** bytového fondu činila 87,2 % a byla v mezikrajském srovnání šestá nejvyšší. Územní disparity i mezní hodnoty obydlenosti bytového fondu korespondovaly s fondem domovním. Nejvyšší obydlenost náležela správnímu obvodu ORP Olomouc (90,5 %), nejnižší obydlenost správnímu obvodu ORP Konice (70,8 %). V rodinných domech se nacházelo 122,5 tis. obydlených bytů (tj. 50,3 %), v bytových domech 118,3 tis. obydlených bytů

(tj. 48,6 %). Obdobně vyrovnané rozdělení bytů mezi rodinné a bytové domy bylo kromě Olomouckého kraje charakteristické i pro kraj Jihočeský a Jihomoravský. V rámci kraje nejvýraznější převaha bytů v rodinných domech příslušela správním obvodům ORP Konice (87,1 %) a Litovel (71,7 %). Převaha bytů v bytových domech byla zjištěna ve správních obvodech ORP Šumperk (50,2 %), Přerov (55,4 %) a Olomouc (59,1 %).

Ve všech bytech na území kraje bylo sečteno 613,9 tis. osob. Nejčastěji byl byt obydlen dvěma nebo jednou osobou. Dvě osoby obývaly 29,4 % bytů, jedna osoba 27,9 % bytů, tři osoby 18,3 % bytů a čtyři osoby 16,6 % bytů. Byt s jednou osobou byl nejčastější případ v obcích do 199 obyvatel na straně jedné a ve městech Šumperk, Prostějov, Přerov a Olomouc na straně druhé. V těchto největších městech kraje představovaly byty s jednou osobou třetinu jejich bytového fondu. V rámci kraje nejvyšší zastoupení bytů s jednou osobou měly správní obvody ORP Přerov (29,6 %) a Olomouc (29,5 %), v případě bytů se dvěma osobami správní obvody ORP Přerov (30,3 %) a Šumperk (30,2 %). Nejvyšší podíl bytů se třemi a více osobami příslušel správním obvodům ORP Litovel (48,5 %) a Konice (47,4 %). Průměrně na jeden byt v Olomouckém kraji připadaly 2,5 osoby, což souhlasilo s celorepublikovým průměrem. Obecně lze říct, že v menších obcích, kde převažují rodinné domy, bydlelo v jednom bytě více osob než ve větších městech. V bytech situovaných v rodinných domech Olomouckého kraje obvykle pobývalo 343,4 tis. osob a na jeden byt tak v průměru připadalo 2,8 osob.

Při sčítání v roce 2011 byl nejčastější **zjištěnou formou právního důvodu užívání** byt ve vlastním domě (41,1 % bytového fondu). Následovaly byty v osobním vlastnictví (20,4 %), byty nájemní (18,3 %) a družstevní (8,6 %). Nejvyšší podíl bytů ve vlastním domě vykázaly části kraje s výrazným zastoupením rodinných domů. Z pohledu územního příslušel nejvyšší podíl správním obvodům ORP Konice (71,0 %) a Litovel (58,5 %), z pohledu velikostních skupin obcí náležel kategorii obcí do 199 obyvatel (75,1 %). Jestliže krajský počet bytů ve vlastním domě činil 100,0 tis., zjištěný počet bytů v osobním vlastnictví byl přibližně poloviční (49,7 tis.). Byty v osobním vlastnictví jsou charakteristické pro bytové domy. Jejich nejvyšší podíl byl zaznamenán ve správních obvodech ORP Olomouc (29,8 %) a Šumperk (23,0 %). V krajském sídle představovaly byty v osobním vlastnictví 41,2 % obydleného bytového fondu. Nájemní bydlení převládá v bytových domech a je doménou větších měst. Ve městech Uničov, Jeseník, Šternberk, Zábřeh, Hranice, Šumperk, Prostějov a Přerov činil průměrný podíl nájemních bytů 22,5 %. Ve městě Olomouci byl ještě o pět procentních bodů vyšší (27,5 %). Rovněž družstevní bydlení je typické pro byty v bytových domech větších měst. Výjimkou je krajská metropole. Zatímco ve 12 městech Olomouckého kraje s 5 – 50 tis. obyvateli bylo zjištěno 17,5 % družstevních bytů, ve městě Olomouci jich bylo pouze 5,1 %. Hlavní příčinou nízkého počtu družstevních bytů v krajském sídle bylo vyšší tempo privatizace bytového fondu spolu s nízkým zájmem o novou družstevní bytovou výstavbu.

V obydlených bytech Olomouckého kraje bylo zjištěno 858,7 tis. obytných místností, což odpovídalo průměru 3,8 místností na jeden byt. Nejvíce byly v bytovém fondu zastoupeny byty čtyřpokojové (31,0 %), třípokojové (25,1 %) a pětipokojové (22,4 %). Zjištěná velikost bytů tak nebyla v souladu s počtem osob v nich bydlících. Jestliže 57,3 % bytů bylo obýváno 1 – 2 osobami, podíl bytů s 1 – 2 místnostmi činil pouze 14,8 %. Malé byty byly častěji zastoupeny ve větších městech, velké byty převažovaly v malých obcích.

Pozitivně lze hodnotit **technickou vybavenost** bytového fondu v kraji. Na veřejnou kanalizaci bylo připojeno 76,7 % bytů, na žumpu či jímku 20,2 % bytů. Odvod odpadních a splaškových vod tak měla zajištěna převážná většina bytového fondu. Vnitřním vodovodem bylo vybaveno 93,1 % bytů, teplou vodou bylo zásobeno 92,2 % bytů. Plyn byl zaveden do 70,2 % bytů, což o 8 procentních bodů převyšovalo hodnotu republikového průměru (62,2 %). Obecně lze říct, že s rostoucí velikostí obcí roste technická vybavenost bytového fondu. Ve čtyřech největších městech kraje bylo vyšetřeno 96,2 % bytů připojených na městskou kanalizaci. Odkanalizování žumpou či jímkou zůstává z technických i ekonomických důvodů hlavním řešením malých obcí. V obcích do 999 obyvatel se tento způsob týkal 56,6 % bytového fondu. Vysokých hodnot bylo dosaženo ve vybavenosti bytového fondu vlastním sociálním zařízením. Ze 100 bytů v Olomouckém kraji bylo v průměru zjištěno 93 bytů se splachovacím záchodem a 94 bytů s koupelnou.

Z pohledu **převládajícího způsobu vytápění** převažovalo centrální vytápění (217,9 tis. bytů) nad lokálním (18,8 tis. bytů). Podle definitivních výsledků SLDB 2011 převládalo u 81,7 % bytů vytápění ústřední a u 7,8 % bytů vytápění etážové. Kamna byla hlavním zdrojem vytápění pro 7,7 % obydlených bytů. Etážový způsob vytápění je charakteristický pro území s vyšším podílem bytových domů. Ve městech nad 10 tis. obyvatel bylo tímto způsobem vytápěno 10,7 % bytového fondu. Z hlediska územního příslušel nejvyšší podíl správním obvodům ORP Šternberk (12,8 %) a Olomouc

(10,6 %). Vytápění kamny je naproti tomu typické pro malé obce. V obcích do 199 obyvatel vytápělo kamny 12,0 % bytového fondu. Nejvyšší podíl náležel správním obvodům ORP Lipník nad Bečvou (12,1 %) a Konice (12,0 %).

Výrazné územní rozdíly lze vysledovat v oblasti **energií používaných k vytápění**. V Olomouckém kraji bylo nejčastěji využíváno vytápění plynem (42,1 % bytů), z kotelny mimo dům (28,6 % bytů) a vytápění dřevem (10,4 % bytů). Vytápění plynem převládalo ve většině velikostních skupin obcí. Výjimku tvořily nejmenší obce do 199 obyvatel, ve kterých mírně převažovalo vytápění dřevem, a čtyři největší města v kraji, ve kterých dominovalo dálkové vytápění z kotelny mimo dům. Nejvyšší podíl bytů vytápěných plynem byl zjištěn ve správních obvodech ORP Prostějov (56,2 %) a Litovel (49,5 %). Vytápění z kotelny mimo dům bylo zanedbatelné u malých obcí a zcela nejrozšířenější u největších měst v kraji. V obcích do 999 obyvatel bylo tímto způsobem vytápěno 1,2 % bytového fondu, ve městech Šumperk, Prostějov, Přerov a Olomouc 52,6 % bytového fondu. Z hlediska územního příslušenosti nejvyšší podíl správním obvodům ORP Přerov (42,1 %) a Olomouc (37,3 %). S rostoucí velikostí obcí klesá význam dřeva jako hlavní energie používané k vytápění. V obcích do 199 obyvatel vytápělo dřevem 36,6 % bytového fondu, v obcích od 200 do 999 obyvatel 25,6 % bytů a v obcích od 1 000 do 4 999 obyvatel 16,0 % bytů. Nejvyšší podíl bytů vytápěných dřevem náležel správním obvodům ORP Konice (27,1 %) a Jeseník (18,5 %). V obcích do 999 obyvatel bylo současně rozšířené vytápění uhlím, koksem a briketami (12,2 % bytů) a elektřinou (8,5 % bytů). Podíl bytů vytápěných uhlím, koksem a briketami byl nejvyšší ve správních obvodech ORP Zábřeh (15,9 %) a Šumperk (12,6 %). Nejvýraznější zastoupení bytů vytápěných elektřinou byl zjištěn ve správních obvodech ORP Konice (9,9 %) a Zábřeh (8,5 %).

Celková plocha obydlených bytů v kraji činila 19,4 mil. m², což odpovídalo 6,1 % republikového součtu (315,5 mil. m²). **Obytná plocha bytů** Olomouckého kraje zaujímala 14,5 mil. m². Na jeden byt připadala průměrná obytná plocha 65,7 m² a byla o 0,4 m² vyšší než hodnota republikového průměru. Trend průměrné obytné plochy s rostoucí velikostí obcí klesal, a to v důsledku klesajícího zastoupení rodinných domů. Průměrná obytná plocha bytů v rodinných domech činila 78,4 m², přičemž nejvyšší byla ve správních obvodech ORP Olomouc a Jeseník. U bytů v bytových domech představovala průměrná obytná plocha 52,7 m². Nejvyšších hodnot vykázaly správní obvody ORP Jeseník a Konice. Průměrná obytná plocha na jednu osobu v bytech Olomouckého kraje činila 32,2 m².

DOMÁCNOSTI

V celé ČR se mění základní struktura domácností. Trvale se zvyšuje podíl domácností jednotlivců a klesá zastoupení rodinných domácností. V rámci skupiny rodin se zvyšuje zastoupení neformálních soužití a mění se i proporce mezi úplnými a neúplnými rodinami. V Olomouckém kraji bylo ke dni sčítání téměř 258 tis. **hospodařících domácností**, z nichž bylo 65,5 % rodinných a 34,5 % nerodinných domácností. Rodinné domácnosti byly především tvořené jednou rodinou (97,4 %). Domácnosti složené ze 2 a více rodin zaujímaly 2,6 %. Z hospodařících domácností tvořených 1 úplnou rodinou jsou 58,3 % rodiny bez závislých dětí a rodiny se závislými dětmi představují 41,7 %. Neúplné rodiny jsou z 52 % se závislými dětmi. Nerodinné domácnosti pak v kraji představuje především 78,8 tis. domácností jednotlivců a 10 tisíc vícečetných nerodinných domácností. Hospodařící domácnosti s jednou rodinou jsou tvořené ze 71,4 % z manželských párů a z 8,1 % tzv. faktických manželství. Průměrný počet členů domácnosti v Olomouckém kraji (2,4) je o málo vyšší než průměr za ČR (2,3). Nejvyšší je ve Zlínském kraji a Kraji Vysočina (2,5) a na druhou stranu nejmenší průměr členů na jednu hospodařící domácnost je v Hlavním městě Praze (2,1). Podle způsobu bydlení domácností převážná část domácností v Olomouckém kraji bydlela v bytech (99,0 %) a jen necelé procento domácností bydlelo mimo byt. Necelá desetina procenta domácností pak bydlela v zařízeních.

Podrobnější analýza dat SLDB 2011 i dlouhodobého vývoje bude zpracována v analytické publikaci, která bude ve všech krajích vydána na konci září 2013.